

MUZIKA

Apie koncertinės virtuvės skirtumus Lietuvoje ir Vokietijoje

Hanoveryje dešimtmetį gyvenantis pianistas Gintaras Januševičius savo rečitaliu Kristupo festivalyje atvėrė „Rusišką brangenybių dėžutę“.

Renata Baltrušaitytė

Dabar, kai kone kiekvienas rusiškos kultūros pristatymas Lietuvoje sutinkamas bandant išvelgti slaptas rengėjų užmačias, iš Vokietijos atvyksta trečiąją dešimtį bebai-giantis garbinuotas lietuvis ir įkvėptai pagro-ja žymių Rusijos kompozitorių bei Vakarų klasikų, rašiusių rusiškais motyvais, kūrinių programą. Tiesa, iškalbingai ją užbaigia itin dramatiškai nuskambėjusiais „Karžygių var-tais Kijeve“ iš Modesto Musorgskio „Parodos paveikslėlių“.

G.Januševičius neslepia, kad būtent Rusijos klasikų muzika jam geriausiai „limpa“, nes, noriai tai pripažįsta ar nenoriai, visi Lietuvoje pradėję skambinti jo kartos pianistai yra antros arba trečios kartos rusiš-kos pianizmo mokyklos augintiniai.

„Būdamas devyniolikos išsiruošiau į Monrealio pianistų konkursą, kurį man rekomendavo Mūza Rubackytė. Perskridau pusę pasaulio, mojavau ten visiems Lietuvos vėliavėlėmis, gavau diplomą už sėkmingą pasirodymą, o galiausiai perskaičiau recenzi-jas, kuriose buvau vadinamas ryškiu Sergejaus Rachmaninovo etiudų interpreta-toriumi. Nors jo 39-asis opusas, kurį tada skambinau Monrealyje, buvo vienas pirmųjų rusiškų kūrinių, kurį apskritai scenoje esu atlikęs. Toks greitas pripažinimas skatino toliau kabintis už rusų kompozitorių muzi-kos, nes vakarietiškoje rinkoje – didžiulė pia-nistų konkurencija. O mano pedagogai – Jurgis Bialobžeskis menų mokykloje, Lazaris Bermanas, kurio meistriškumą kursų stengdavausi nepraleisti, ir Vladimiras Krainevas, pas kurį pradėjau studijuoti Hanoveryje, – visi puikiai išmanė rusišką muziką. Natūralu, kad ir pats jaučiuosi joje stipresnis, nors tam, kad nebūčiau laikomas rusu, pirmąkart kur nors nuvy-kęs pirmiausia stengiuosi pagroti Mikalojų Konstantiną Čiurlionį“, – pasa-koja pianistas.

Jis pripažįsta, kad apie Ludwigo van Beethoveno kūrinių frazuotes mokykloje nutuokė labai nedaug, o Johanno Sebastiano Bacho opusų mokydavosi iš adaptuotų parti-tūrų, kuriose redaktoriai nurodydavo savo pačių parinktas dinamikas. Todėl vokiečių klasiką, vakariečių akimis vertinant, muzi-kantai iš Rytų Europos interpretuoja ganėti-nai primityviai. Gabus jaunuolis iš Lietuvos,

Vokietijoje atlikęs kurį nors L.van Beethoveno opusą, geriausiu atveju sulauks komplimento: „Kaip įdomu, jūsų skambina-mas Beethovenas buvo toks kitoks!“ Ir nie-kada nesužinos, kas už to kitoniškumo iš tik-rųjų slypi...

Ruošiasi kaip filmui

Prieš porą metų „Rusišką brangenybių dėžutę“ G.Januševičius pirmąkart atidarė Londone, po to ši programa daug kartų skambėjo Vokietijoje, Prancūzijoje ir kitose šalyse. Po koncerto Vilniuje ji dar bus prista-tyta viename Italijos festivalyje ir tuomet jau išeis „į užtarnautą poilsį“, nors pianistas neslepia, kad ši programa jam pačiam labai patinka. Bet pernelyg daug vienu metu atlie-kamų kūrinių atmintyje nebesutelpa.

Kiekviena Gintaro atliekama programa turi pavadinimą: dabar tai „Rusiška brange-nybių dėžutė“, o metų pabaigoje atsiras nau-jutėlė „Sapnų gaudyklė“.

„Koncertai, kurių tikslas – tiesiog dar kartą atlikti žinomą kūrinių arba pademon-struoti savo, kaip atlikėjo, meistriškumą, man nebeįdomūs. Tarkim, ar daug yra rašytojų, kurių vardas ant viršelio jums būtų svarbesnis už knygos turinį? Tokių autorių, kaip ir muzi-kantų, – vienetai, savęs nelaikau vienu iš jų. Todėl dėliodamas naują programą jaučiuosi kaip kino režisierius, besirengiantis „live action“ filmui. Mano kuriamas filmas priva-lo būti vientisas nuo pradžios iki galo ir gvil-denti konkrečią temą“, – dėsto G.Janu-ševičius.

Pianistas niekada nesiklauso kūrinių įrašų

Muzikos akademija ir muzikinis gyvenimas Lietuvoje yra du skirtingi dalykai. Mūsų akademija sugeba išugdyti aukščiausio lygio atlikėjus, tačiau ką jiems veikti vėliau?

prieš tai, kai pats pradeda su jais dirbti. Aišku, dauguma tų kūrinių būna nekart anksčiau girdėti, tačiau analizuoti juos sten-giasi savarankiškai, kad nebūtų veikiamas konkrečių interpretacijų.

Kas trečias dėstytojas – vokietis

Hanoveris ir dabar laikomas vokiečių pia-nizmo centru, o anksčiau, kol buvo gyvi pro-

fesoriai V.Krainevas ir Karlas Heinzas Kammerlingas, kurio bent po vieną pamoką yra turėję turbūt visi žymesni Vokietijos ir Austrijos pianistai, Hanoverio aukštosios muzikos ir teatro mokyklos prestižui šiuo atžvilgiu apskritai nebuvo lygių. Vėliau forte-pijono katedra išgyveno kartų kaitą. Dabar joje profesoriauja keli vokiečiai, bet greta darbuojasi ir profesoriai iš Suomijos, Anglijos, Lenkijos. Taigi studentai turi iš ko rinktis, o Vokietijos akademijos diplomas savaime nebereiškia vokiškos muzikavimo mokyklos įtakos.

„Jei pažvelgtume į kitas mūsų aukštosios mokyklos katedras – jose tik kas trečias dė-tytojas kilęs iš Vokietijos. Varinių pučiamųjų katedroje apskritai dėsto vieni atvykėliai: suomis valtornininkas, danas tūbininkas, švedas trombonininkas, belgas trimitininkas... Žymiausi smuiko profesoriai – len-kai, violončelės katedrai vadovauja rusas. Tiktai dainavimo katedroje vyrauja peda-gogai vokiečiai, nes vokalistams svarbu įdiegti nepriekaištingą vokišką tartį“, – aiški-na G.Januševičius.

Nors formaliai jis Hanoverio aukštojoje muzikos ir teatro mokykloje tebestudijuoja pats (iki aspirantūros studijas patvirtinančio baigiamojo diplomo tetrūksta vieno žingsne-lio – koncerto drauge su simfoniniu orkest-ru, kuris, Gintaro įšivaizdavimu, turėtų būti necilinis), tai netrukdo lietuviui turėti savų

A. VANŠČAPFĖ NUOTR.

mokinių. Ir ne vien Vokietijoje.

Ypač šiltai jis atsimena Kiniją, kurioje viešėjo su koncertais, o vėliau vieno iš universitetų buvo pakviestas vesti meistriskumo pamokų. Nors į pasaulinę klasiką Kinijos muzikantai rimčiau gilintis pradėjo vos prieš keturis dešimtmečius, šiandien prestižinėse salėse dažnai regime iš šios šalies kilusius pianistus.

„Muzikantai mėgsta ironizuoti, esą kinų atlikėjai groja kaip mašinos. Net jeigu tai tinka 99 procentams kinų pianistų, tas likęs procentas – prigimtiniai talentai. Ir jų visiškai pakanka, kad Kinijos atlikėjai išsikovotų solidžias pozicijas pasaulio muzikos rinkoje“, – komentuoja G.Januševičius.

Šiuo metu jis pats Hanoverijoje padeda trylikametei mergaitei, per vargus ir pažintis ištrūkusiai iš Siaurės Korėjos ir įstojusiai į gabiausiems moksleiviams ugdyti skirtą jaunųjų studentų programą. „Niekada negalėčiau pavadinti to emocijomis spinduliuojančio ir su begaliniu atsidavimu dirbančio vaiko mašina“, – sako pašnekovas, pridurdamas, kad pamokų pradedantieji pianistams dalyti vengia, nes tai didžiulė atsakomybė ir kantrus darbas, atimantis daugybę laiko.

Vaikų lavinimas Vokietijos muzikos mokyklose, kaip ir visur Vakaruose, yra mokamas, tačiau tie mokesčiai santykinai „humaniški“. Gintaras teigia pastebėjęs, kad, nepaisant tėvų kišenei tenkančio krū-

vio, vokiečių paaugliai užklausinės veiklos nestokoja.

„Jei pianino pedagogas Vokietijoje dėl asmeninių priežasčių pabando savo pamokos laiką perstumti penkiolika minučių atgal arba į priekį, jam dažniausiai to padaryti nepavyksta, nes paaikšėja, kad likus pusvalandžiui iki pianino pamokos ugdytinis fechtavimo salėje mosuoja špaga, o pusvalandžiu vėliau yra laukiamas karatė treniruotėje. Muzikai paauglio dienvartėje palikta būtent ta laisva valanda“, – pasakoja G.Januševičius.

Kostiumas už privatų koncertą

Jį patį tėvai muzikai – trimitininkas Algirdas Januševičius ir kompozitorė Nailia Galiamova – prie fortepijono pasodino vos ketverių. Kol šeima gyveno Klaipėdoje, būsimasis pianistas buvo lavinamas Eduardo Balsio menų gimnazijoje, vėliau persikėlė į sostinę ir tęsė mokslus Nacionalinėje M.K.Ciurlionio menų mokykloje. O tada, nors kelias į Lietuvos muzikos ir teatro akademiją kelių tarptautinių konkursų laureatui buvo atviras, susimąstė, ar būdamas muzikantu Lietuvoje pajėgs išlaikyti šeimą.

„Muzikos akademija ir muzikinis gyvenimas Lietuvoje yra du skirtingi dalykai. Mūsų akademija sugeba išugdyti aukščiausio lygio atlikėjus, tačiau ką jiems veikti vėliau? Prieš dešimtį metų, kai išvykau į Vokietiją,

◀ *Kiekviena G.Januševičiaus atliekama programa turi pavadinimą: dabar tai „Rusiška brangenbių dėžutė“, o metų pabaigoje atsiras naujaitelė „Sapnų gaudyklė“*

Lietuvoje sales, tinkamas fortepijoninės muzikos koncertams, galėjai vienos rankos pirštais skaičiuoti: tuomet dar nebuvo nei Klaipėdos koncertų salės, nei „Piano.lt“. Tikėtis užsidirbti iš koncertinės veiklos galėdavai tik tuomet, jeigu tave kviečia koncertuoti Nacionalinė filharmonija arba Kongresų rūmai. Kiek tokių kvietimų per metus reikia gauti, kad galėtum išlaikyti šeimą? Į dėstytojus dvidešimtmečio taip pat niekas neims. Pirmieji darbo pasiūlymai, kurių sulaukia Vilniuje studijas baigę pianistai, būna akomponuoti baletu šokėjams... Žinoma, galėjau bakalaurą baigti čia ir vėliau rinktis magistrantūrą užsienyje. Tačiau asmeninių kontaktų su užsienio koncertų organizatoriais ir supratimo, ko reikia jų publikai, atžvilgiu būčiau praradęs ketverius metus. Juk tam, kad iš Lietuvos pakviestų mane, o ne arčiau gyvenantį pianistą, organizatoriui tektų apmokėti skrydžius lėktuvu, o gal ir papildomas laukimo dienas viešbutyje, nes skrydžių iš Lietuvos nėra tiek daug. Kai šalia apstu panašaus lygio atlikėjų, kuriems pakanka sėsti į traukinį, niekas nenori papildomų rūpesčių ir išlaidų“, – aiškina Gintaras.

Hanoverijoje, kuris gyventojų skaičiumi panašus į Vilnių, koncertų salių gerokai daugiau nei Lietuvos sostinėje. Be to, Vokietijoje populiari įvairiomis šeimyninėmis progomis organizuoti privačius koncertus namuose, Toks malonumas, įskaitant svečių vaišes ir fortepijono nuomą vienam vakarui, šeiminkui atsieina 3–4 tūkst. eurų. „Viena pažįstama ponija, turinti seną, bet gerai prižiūrimą fortepijoną, koncertus draugams ir giminiams organizuoja po keletą kartų per metus, nes tokia aukštuomenės damos pramoga jai tiesiog patinka“, – sako G.Januševičius.

Beje, keletas privačių namų, po savo stogu rengiančių kamerinės muzikos koncertus, yra ir Lietuvoje. Pianistas sako niekad nepamiršiantis pasirodymo amžinatislį verslininko dr. Juozo Kazicko namuose Vilniuje: tada jam, dar moksleiviui, už koncertą buvo atsilyginta kur kas solidėse suma, nei galėjo tikėtis. Tokio honoraro nebūtų pasiūliusi netgi Nacionalinė filharmonija... Gintaras už tuos pinigus įsigijo padūrų koncertinį kostiumą. Tokiu taktišku būdu J.Kazickas yra parėmęs ne vieną perspektyvų lietuvių atlikėją.

Vokietijoje nėra griežtų laiptelių

Hanoverijoje G.Januševičius – ne tik muzikantas, bet ir koncertų organizatorius. Jis yra devyniasdešimties vietų koncertų salės „TangoBrucke“ repertuaro meno vadovas. Šioje salėje, įrengtoje pirmame prieš pusę tūkstantmečio statyto namo aukšte, gali skambėti įvairaus žanro muzika: kamerinė klasika, džiazas, tango melodijos, karkar-▶

► tėmis pasirodo netgi kabaretai. Nuo muzikos stiliaus priklauso ir kuriama atmosfera: tarkim, klasikos koncertui kėdės statomos eilėmis, o džiazas – prie mažų staliukų, ant kurių patogai statyti gėrimo taurė.

Lietuvoje kiekvienas muzikantas, pradedant Nacionalinės M.K.Čiurlionio menų mokyklos moksleiviais, daugmaž įsivaizduoja, ant kurio meistriškumo laiptelio jis stovi ir koks jo statusas bendroje vietos atlikėjų „piramidėje“.

„Jeigu savo klasėje pagal sugrotų koncertų ir laimėtų konkursų skaičių esi ketvirtas – supranti, kad tau neverta skambinti į Nacionalinę filharmoniją ir įtikinėti, jog esi geriausias kandidatas, nes visi žinos, kad taip nėra. Čia pernelyg ankšta erdvė, per siauras specialistų ratas, kad pavyktų ką nors apgauti. Todėl jeigu lietuvis Lietuvoje nėra kviečiamas koncertuoti – jis arba nėra geras, arba nėra aktualus: apie jį nėra spauda, jo nėra įsidėmėję orkestrų dirigentai ir koncertinių organizacijų vadovai“, – tvirtina Gintaras.

Vokietijoje – didesnės žemės, todėl ten griežtų statuso laiptelių nėra, o muzikantai priversti patys save piršti. Taigi jie daro tai, ko Lietuvoje mėginti neverta: rašo laiškus koncertų organizatoriams. Maždaug tokius: „Esu toks ir toks, gyvenu už tiek ir tiek šimtų kilometrų, tačiau su mielu noru atvykčiau pas jus koncertuoti, jeigu būtų sudarytos tokios sąlygos.“

„Mano darbas yra skaityti tokius laiškus bei profesionalo ausimi perklausyti tų žmonių įrašus. Nes šiais laikais naudojama daugybė būdų koncertų organizatoriams apmulkinti: tarkim, nebūtais diplomais ar koncertais pasigražinama biografija, iš kelių kūrinio atlikimų įrašų sumontuojamas vienas geresnis įrašas ir t.t. Tokie „triukai“ jau virtę kasdienybe“, – tvirtina G.Januševičius.

Tačiau daugumą koncertų salių Vokietijoje, netgi tokią prestižinę, kaip Berlyno filharmonijos, galima tiesiog išsinuomoti. Tuomet tavo koncertinėje biografijoje juodu ant balto nušvinta įrašas, kad esi grojęs Berlyno filharmonijoje, ir greičiausiai niekas (ypač kažkur Lietuvoje) nebesivargins aiškintis, ar buvai ten kviečiamas kaip žymus atlikėjas, ar pasirodymą organizavai pats, kartu įsirašei jo DVD ir už tokią prabangą nepagailėjai keliolikos tūkstančių eurų.

„Jeigu Vokietijoje koncertų organizatorius pasiūlo į jį besikreipiančiam muzikantui salę išsinuomoti, o lėšas už parduotus bilietus susižerti sau į kišene, vadinasi, netiki, kad to atlikėjo koncertas gali būti pelningas, ir gresiančius nuostolius siūlo prisiimti jam pačiam“, – įspėja Gintaras ir dievažijasi, kad pats savo koncertui salės nė karto nėra nuomojęsis.

Jo pasirodymų grafikas ir taip įtemptas –

► *„Pasilikęs studijuoti Lietuvoje kontaktų su užsienio koncertų organizatoriais atžvilgiu būčiau praradęs ketverius metus“, – tvirtina pianistas*

du trys koncertai per savaitę. Vienas rečitalis per Lietuvoje praleistas dešimt dienų prilygo kone atostogoms.

„Yra pasitaikę ir nepertraukiamų maratonų, kai vakare su orkestru grojau Madride, po koncerto sėdau į lėktuvą iš išskridau į Dresdeną skambinti kartu su Čiurlionio kvartetu. Vos spėjęs atsiveikinti su lietuviams muzikantais, po koncerto išskridau į Barseloną. Tuose skrydžiuose dukart prapuolė ir vėl atsirado mano bagažas su koncertiniais drabužiais“, – prisimena pašnekovas.

Dabar planuodamas savo koncertus Gintaras viename mieste stengiasi praleisti bent dvi tris dienas. Ir pasakoja, kaip kadaise ant Trijų kryžių kalno atsitiktinai buvo sutikęs tuomet Vilniuje besifilmavusį Jeremę Ironsą su jo šuniukais. Žymaus aktorius, prisėdusio ant kryžių fundamento, ramybė iki šiol nedyla pianistui iš atminties: tuomet ir davė sau žodį neskubėti, nesiblaškyti po koncertų sales ir pasilikti laiko apmąstymams.

Vokietijoje tiek vietiniams, tiek kviesiniams muzikantams, nepaisant jų žinomumo, už koncertus konkrečiose salėse mokamas vienodas honoraras. Taigi jei atlikėjui koncertinė agentūra organizuoja turą, iš anksto žinoma, kad, tarkim, vienoje salėje jam bus sumokėti 500, kitoje – 2 000, trečiojoje – vos 150 eurų. Kodėl tokie reikšmingi

skirtumai? Todėl, kad pirmoji salė priklauso bažnyčiai ir yra išlaikoma parapijiečių aukomis, antroji – prestižinė salė didmiestyje, o trečiąją, nedidukę, tik neseniai atidarė iniciatyvūs studentai. Tūrėdamas koncertų garsios salėse, gali leisti sau ir tokius pasirodymus.

„Tarkim, prieš porą savaičių grojau prie Kaselio miesto rengiamame muzikos festivalyje, kuris visas už bilietus gautas pajamas skiria labdarai. Žinodamas tai, bandžiau atsisaityti savo simbolinio honoraro, tačiau buvau primygtinai paprašytas jį priimti, nes tiek šis festivalis sumoka visiems muzikantams“, – pasakoja G.Januševičius.

Lietuvoje atlikėjams už koncertus toje pačioje salėje siūlomi skirtingi honorarai: studentui – tiek, patyrusiam lietuvių atlikėjui – daugiau, o užsieniečiui – dar daugiau. Vietinius muzikantus tokia tvarka nervina, o Gintaro – ne, nes jis suvokia, kad kitaip salės, kviečiančios garsius atlikėjus, išlaikyti nesugebėtų.

Įdomu, kuo dabar čia laikomas G.Januševičius – lietuviu ar užsieniečiu? „Visai būna. Viena vertus, per metus svetur užsidirbu pakankamai, kad galėčiau čia pagroti už simbolinį atlyginimą, antra vertus, suprantu, kad tapdamas „pigia preke“ pakenkčiau sau. Tačiau kalbą su Lietuvos koncertų organizatoriais visada pradėdau dėkodamas už galimy-

bę sugrįžti namo“, – diplomatiškai dėsto pašnekovas.

Pasakojantis pianistas

Vokietijoje įprasta, kad atlikėjai koncerto pradžioje patys pasveikina susirinkusius klausytojus. Pradėti nuo klavišų būtų tas pats, kaip atėjus į svečius iškart sėsti valgomajame ir pradėti gerti arbatą.

„Mano programose labai mažai kūrinių, neturinių įdomios savo atsiradimo istorijos. Tai kodėl tų istorijų nepapasakoti žmonėms? Juk tai labiau intriguoja, nei muzikologo aiškinimai, kad šioje sonatoje kompozitorius meistriškai derina piano ir forte... Juk žymūs kompozitoriai, lygiai kaip mes, keldavosi rytais, gerdavo arbatą ar kavą, skaitydavo laikraščius, užsiimdavo kasdiene veikla ir patirdavo įvairiausių emocijų, kurios vėliau atsispindėdavo jų kūriniuose. Nė vienas žmogus ir nė vienas kūrinys nėra įdomus pats savaime. Taigi ir muzikantas neturėtų tikėtis, kad jo atliekama klasikinė muzika savaime bus įdomi. Tačiau ji gali tokia tapti, jei prieš nuskambant kūriniui praskleidžiama jo istorija. Tuomet klausytojas nusiteikia stebėti, kaip papasakoti įvykiai atsispindi muzikoje, ir kūrinys jam virsta viliojančia mįsle. Po dešimties minučių jis nustemba: ką, jau baigėsi kūrinys? O kitu atveju pasi-

džiaugtų, kad koncerto pabaiga priartėjo dešimčia minučių“, – ironizuoja Gintaras.

Kokias istorijas pianistas pasakoja savo klausytojams? Tarkim, skambindamas Piotro Čaikovskio „Dumką“ jis atkreipia jų dėmesį, kad opusas baigiasi trimis griausmingais akordais, tarsi iškrintančiais iš kūrinio konteksto. Paskutines pusantros minutės muzika skamba vis tyliau ir tyliau, kol pavirsta tyliu aidu, ir staiga – Bum-bum, Bum! Vokietijos publika po tų akordų dažniausiai juokiasi, nes tokia natūrali nustebinto žmogaus reakcija. Klausimas: ar kompozitorius norėjo, kad klausytojai pabaigoje nusijuoktų, ar kūrinys buvo netyčia „sugadintas“? Nes juk ir kompozitoriai kar-

Jeigu lietuvis Lietuvoje nėra kviečiamas koncertuoti – jis arba nėra geras, arba nėra aktualus: apie jį nėra spauda, jo nėra įsidėmėję orkestrų dirigentai ir koncertinių organizacijų vadovai.

tais daro klaidų: tarkim, vienoje P.Čaikovskio simfonijoje kontrafagotui paskirta per žema, nesugrojama nata.

Gintaro atsakymas: nenorėjo, nes „Dumka“ – rimtas, netgi tragiškos nuotaikos kūrinys. Bet čia nebūta ir kompozitoriaus klaidos. Istorija susijusi su P.Čaikovskio patirtimi parašius vieną didžiausių nūdienos fortepijoninės muzikos hitų – Pirmąjį koncertą fortepijonui ir orkestrui. Mat pirmoji šio kūrinio versija anaipol neprasidėjo trankiais akordais, kuriuos esame pratę girdėti dabar. Atvirksčiai: pianistas ten turėdavo groti imituodamas arfos garsus, tarsi akompanuodamas dangiškam angelų orkestrui. P.Čaikovskis paskyrė savo Pirmąjį fortepijoninį koncertą pianistui Nikolajui Rubinšteinui, tačiau šiam kūrinys nepatiko ir skambinti jį atsisakė. Tada išidejęs kompozitorius nutrynė nuo partitūros Rubinšteino pavardę ir dedikavo kūrinį kitam garsiam tų laikų muzikui – Hansui von Bulow. O šis užsiminė, kad kūrinį, autoriui leidus, galėtų patajšyti taip, kad jis labiau įtiktų publikai. P.Čaikovskis leido, ir angelų arfas Pirmojo fortepijoninio koncerto pradžioje amžiams pakeitė grandiozinis trenksmas, kuris tapo itin populiarius. Prisiminęs šią pianisto pamoką kompozitorius, jau su niekuo nepasitaręs, patobulino ir „Dumką“.

Gintaras neslepia, kad jo pasakojimai, pajvairinti muzikos citatomis, auditorijoje visada sulaukia sėkmės. Festivalio prie Plau ežero Vokietijoje, kur G.Januševičius koncertavo šįmet, organizatoriai netgi juokavo, esą kitąkart lietuvių pasikvies vien tam, kad išgirstų daugiau jo istorijų. Jei nenorės, galės ir negroti...

Įtikinti – dešimt minučių

P.Čaikovskis, M.Musorgskis, S.Rachmaninovas – Vakaruose geriausiai žinomi devyniolikto amžiaus rusų kompozitoriai, tačiau ir jų populiarumui toloka iki saloninių, daugelio

vaikystės namuose grotų Franzo Schuberto, Frederico Chopino ar Roberto Schumanno kūrinių. Muzikos žinomumui didelės reikšmės turi kūrinių įtraukimas į tarptautinių konkursų privalomosios programos sąrašus, nes jauni, karjeros siekiantys pianistai neturi laiko mokytis sudėtingų, tačiau konkursuose „rizikingais“ laikomų opusų. Prie pastarųjų priklauso ir žiuri nariams menkiausiai pažįstama rusų klasika. Pasitaiko, kad konkursantai „būdžiami“ netgi už Aleksandrą Skriabiną, ką jau kalbėti apie Nikolajų Medtnerį ar kitus menkiausiai žinomus rusų kompozitorius. Vieša paslaptis, profesorių perduodama studentams, kad konkurentus žymiai paprasčiau nustelbti skambinant M.Musorgskio „Parodos paveikslėlius“, Ferenzo Liszto Sonata h-moll ar Maurice'o Ravelio „Nakties košmaras“. Todėl visų jaunų pianistų repertuaras Vakaruose daugmaž sutampa.

Ir tik užsitikrinę ateitį atlikėjai į koncertų programas leidžia sau įtraukti, pavyzdžiui, Aramo Chačaturiano Koncertą fortepijonui ir orkestrui, kurį G.Januševičius kartu su Lietuvos valstybiniu simfoniniu orkestru Vilniuje atliks šį lapkritį. Grodamas panašaus likimo kūrinius Vakaruose pianistas dažnai sulaukia publikos prisipažinimo, kad girdėjo juos pirmą kartą.

O kaipgi lietuvių muzika? G.Januševičiaus įsitikinimu, Balio Dvariono „Žiemos eskizai“ tolygūs pasaulio klasikos šedevrams. Jeigu kas nors kadaise būtų išvertęs į anglų, vokiečių ar prancūzų kalbą Eduardo Balsio oratoriją „Nelieskite mėlyno gaublio“, ji irgi būtų skambėjusi pasaulio salėse. O štai M.K.Čiurlionis užsienyje geriausiai žinomas tiems, kurie yra viešėje Lietuvoje. Tarp jų – ir muzikantams, dalyvavusiems Tarptautiniame M.K.Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkurse. Bet tokių nėra labai daug, nes daugiau kaip pusė šio konkurso dalyvių sąrašo paprastai sudaro lietuviai. Be to, jo laureatams nesūdomi koncertų kontraktai ar interneto transliacijos, niekas nededa šio konkurso vaizdo įrašų į „YouTube“. O juk didžiąją dalį kvietimų koncertuoti G.Januševičiui pelnė būtent internete pačių konkursų organizatorių paskelbti vaizdo įrašai.

Pats pianistas Hanoveryje rengia alternatyvų studentams muzikantams skirtą konkursą „Muzikos talentų birža“. Šiame konkurse nėra nei profesionalios žiuri, nei prizinių vietų. Tiesiog jaunas atlikėjas per dešimtį jam scenoje skiriamų minučių gali pamėginti gyvai, o ne laiškais, įtikinti salėje susirinkusius koncertų organizatorius, kad yra vertas jų pasiūlymų. Pernai surengtoje pirmojoje „Muzikos talentų biržoje“ tarp žiūrovų sėdėjo dvi dešimtys potencialių muzikantų darbavai. Kiekvienas iš jų konkursui pasibaigus lipo į sceną ir skaitė savo „perkamu“ atlikėjų sąrašą.

„Iš šešiolikos konkurso dalyvių buvo tokių, kurie sulaukė net aštuonių pasiūlymų, ir buvo sulaukusių vos vieno“, – neslepia G.Januševičius. ■

ASTEPASRINKO NULOTR.